

Greenwasting

Johan Östberg docent vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Cecil Konijnendijk professor vid Nature Based Solution Institute och Gustav Näslander från Trädkontoret.

Att tvätta 'smutsiga' verksamheter med otillräckliga gröna åtgärder har länge gått under namnet *greenwashing*. I takt med att fler och fler verksamheter faktiskt vill göra gott, men tyvärr snubblar på målnöret och därmed slösar på gröna resurser, föreslår vi en ny term: *greenwasting*. Termen syftar exempelvis på kampanjer som avsatt resurser på att plantera stora mängder träd, men samtidigt avsatt för få, eller inga, resurser till att ta hand om träden som därmed riskerar dö.

Klimatförändringarnas negativa effekter på människors hälsa blir allt mer uppenbara. Ökad dödlighet under sommarens värmeböljor runtom i Europa är bara ett av många exempel på konsekvenser av ett förändrat klimat som slår hårt mot våra allt mer förtätade städer. För att mildra dessa negativa effekter har stora klimatåtgärdsinitiativ blivit vanligare, exempelvis i form av *One Million Trees* i New York City där en miljon träd planterades under en åttaårsperiod, Världsbankens kampanj att plantera 1 miljard träd eller Köpenhamns 100 000 träd.

Som medborgare är det dock av stor vikt att vi inte låter oss förblindas av dessa initiativs ofta storslagna löften utan att granska deras utfall och varför de egentligen genomförs. En term som de senaste åren fått stor uppmärksamhet är *greenwashing* (på svenska grönmalning, eller gröntvättning), vilket syftar till desinformation som sprids av en organisation för att presentera en miljömässigt ansvarsfull offentlig bild. Detta handlar ofta om stora företag och ibland även regeringar som använder gröna initiativ för att förmedla en bild till allmänheten att de är miljövänliga, även om deras handlingar ofta inte har någon verklig

inverkan när det gäller att minska de negativa effekter deras verksamhet har på miljön. Termen omfattar emellertid bara de företag och organisationer som medvetet vill "tvätta" sig i gröna handlingar, ofta utan substans, vilket innebär att deras kärnåtgärder har en inneboende negativ påverkan på miljön, till exempel genom att antingen direkt eller indirekt bidra till utsläpp av växthusgaser. I en tid av ökande fokus på miljöfrågor har användningen av *greenwashing* blivit en stor utmaning då det tar mycket fokus och resurser från miljöinsatser som gör en verklig skillnad. Svagheten med detta koncept är däremot att det inte tar hänsyn till de många misslyckade initiativ som genomförs av företag eller organisationer som annars bör betraktas som gröna.

Lanseringen av orealistiska initiativ utan förutsättningar att skapa långsiktigt hållbara resultat är något som vi speciellt ser i valtider där lokala, regionala och nationella kampanjer lanseras för att på så sätt utmåla politiska partier eller individuella personer och organisationer som gröna. Flera studier har visat att på omfattningen av dessa kampanjers misslyckanden. Den senaste i raden av denna typ av granskningar är artikeln *The Darker Side of Tree-Planting Pledges* som publicerad i Bloombergs europeiska utgåva. I artikeln beskriver Feargus O'Sullivan and Linda Poon flera misslyckade trädplanteringskampanjer och ett exempel är trädplanteringsinitiativet i Köpenhamn, där 100 000 träd planterades, men "sex år senare har många av träden redan vissnat och dött". Intentionerna är i de allra flesta fall goda och är en del av kärnverksamheten för dessa organisationer, men implementeringen har misslyckats på grund av exempelvis begränsade resurser till skötsel, ingen eller mycket begränsad uppföljning eller att organisationen haft fokus på antal, exempelvis 1 miljon träd, snarare än initiativets långsiktiga hållbarhet. Ofta skulle dessa begränsade resurser ha kunnat användas mycket mer effektivt genom att fokusera på kvalitet snarare än kvantitet samt att ha mer realistiska mål för kampanjerna.

Det är därför av stor vikt att vi i fortsättningen kritiskt granskar de klimatåtgärdsinitiativ som nu lanseras av till exempel kommuner, ideella organisationer eller bostadsföretag. Men hur många av dessa initiativ som än misslyckas kan de sällan betraktas som *greenwashing* eftersom deras handlingar

inte är inriktade på att tvätta bort en annars skadlig kärnverksamhet. För att uppmärksamma denna slösaktiga användning av resurser lanseras härmed den nya termen *greenwasting*.

Greenwasting syftar på en situation där en offentlig eller privat organisation medvetet eller omedvetet slösar bort möjligheter och resurser för att göra ett positivt bidrag till miljön och kampen mot klimatförändringar och effekterna av dessa. Det kan handla om att inte ta hand om nyskapade gröna miljöer, att överdriva de förväntade positiva effekter av projekt eller tona ned eventuella negativa effekter.

Den nya termen *greenwasting* kan bidra till att bredda debatten och granskningen av vilka miljöinitiativ som bör prioriteras, vilket är av stor vikt med tanke på att våra resurser är begränsade samtidigt som det är av stor vikt att vi på ett kraftfullt sätt agerar mot klimatförändringarna och dess många negativa effekter. Detta kan exempelvis inkludera hur stora resurser som avsätts till att sköta nyplanterade träd, istället för att endast fokusera på antalet som ska planteras, eller hur stora effekter olika åtgärder beräknas ha på klimatet och människors hälsa. *Greenwasting* skiljer sig tydligt från *greenwashing*, men är förmodligen minst lika viktigt och potentiellt skadligt för våra insatser att skapa resilienta och hållbara urbana miljöer.

De organisationer som verkligen vill främja och genomföra bra och hållbara projekt och åtgärder förtjänar vårt fulla stöd och erkännande. Genom att använda detta *greenwasting* perspektiv möjliggörs en mer heltäckande granskning av projekt och initiativ. Detta kommer förhoppningsvis att skapa bättre förutsättningar för implementeringen av hållbara och resurseffektiva gröna lösningar som har en positiv inverkan på naturen och kampen mot klimatförändringar.

Fall inte för löften baserade på endast antal, utan se istället till vilka resurser som avsätts för att därmed skapa hållbara åtgärder som har en långsiktig påverkan.

Länkar med mer information

<https://www.bloomberg.com/news/features/2021-07-30/what-happens-after-pledges-to-plant-millions-of-trees>

<https://www.milliontreesnyc.org/>